

ZORA

Glasilo katoliško-narodnega dijaštva.

Z Bogom za domovino!

Slovenski dijaki, združimo se!

Obseg:

	Str.
X.: Kako zboljšati gmotne razmere slovenskega dijaštva?	25
I. Mohorov: Težke ure	30
Iv. B.: Povratak k Majci (Nastavit će se).	31
— Katoliško-narodno dijaštvo in Čehi	36
Velegrajski shodi; „Danica“ med Čehi	
I. M.: Iz krajev solza in hrepenenj	39
L.: Kelto-latino-slovanska liga	41
— „Za resnico“	42
— Dopisi iz dijaških krogov	45
Glasnik: Naša društva. — Javno predavanje. — Petdesetletni jubilej. — Kranjski deželni odbor. — Akademija.	
Listek: Vseučiliško vprašanje. — Leonova družba. — Zgodovinarjem. — Poljudna vsenčiliška predavanja. — Podporno društvo za slov. visokošole. — Urbasova zapuščina. — Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. — Jugoslovanski kongres.	

„Omladini“ v odgovor.

Nismo mislili, da bo zadnja štev. Zore Omladino tako razburila. V prvi svoji jezi nam hiti očitati, da je vse, kar smo pisali — laž. Če bi na to molčali, bi morda kdo to napačno tolmačil zato smo danes sklenili nekoliko pojasniti stališče radikalni „Omladini“. Ker se nam pa zdi škoda tratiti prostora v listu radi Omladinine ljubeznivosti, smo izbrali za to platnice.

Nad čem je torej „Omladina“ tako indignirana?

Ker ji očitamo, da ne kolekuje „Slovenija“ svojih pisem, da „Slovenija“ menda še ni nič razprodala narodnega kolka? Na to odgovarjamo: Kdaj je „Slovenija“ začela kolekovati svoja pisma, če je sploh kdaj, ne vemo. Vemo pa, da smo videli pisma, ki niso bila kolekovana. Tu ne pomaga nobeno tajeenje, saj, da niso „radikalci“, kar se kolka tiče, posebno natančni, priča tudi to, da niti pismo, v katerem nas prosijo za imena onih akademikov, ki jim liberalni sorodniki branijo vstopiti v „Danico“, ni bilo kolekovano. Čemu treba še več dokazov? Če je Prosveta (ne „Slovenija“!) prodala desetkrat toliko narodnega kolka kot Danica, pripomnimo, da se je to zgodilo v času, ko je imela še nekaj monopol čez njegovo prodajo. Če pomislimo to, se ta velikanska delavnost pokaže že v drugi luči; spraviti tisoče kolka med svet, da ga drugi razprodajajo, pač ni nobena posebna umetnost. Sicer pa se odločno kaže iz postopanja „Slovenije“, da jo je navdušenje za narodni kolek, odkar ga ima v roki družba sv. C. in M., precej zapustilo. Menda značilno.

Omladini ni všeč, da smo povedali, da so tudi med liberalci tako „podli“ ljudje, ki svojim krvnim, ne izmišljenim, sorodnikom, branijo vstopiti v „Danico“, ker bi jim sicer odvzeli podporo. To ogorčenje umevamo. Da pa nam ne bi mogla „Omladina“ očitati laži, smo izjavili, da povemo radi imena uredništvu „Omladine“. In res 30. nov. je prejelo uredništvo pismo (pisano je bilo 28. nov.), v katerem prosi neki „namestnik“ urednika za ona imena. Odgovorili bi bili v par dneh, ali že tri dni pozneje dobili smo v „Omladini“ tiskano črno na belem, da ni še nobenega odgovora, „červavno bi bil že lahko tu“. Ne vemo, kaj naj rečemo na tako impertinenco. Vkljub temu, da bi nas bilo že to „gentlemansko“ postopanje popolnoma opravičilo, če bi kar naravnost odbili vsako prošnjo glede one zadeve, smo vendar izjavili uredniku „Omladine“, da mu povemo imena, seveda pod pogojem, da jih obdrži zase, ker pač ne more nihče od nas zahtevati, da bi one tovariše, ki so več ali manj naši pristaši, izročali „Omladini“, da jih javno postavi na pranger, kar ji tako dobro dene. Da pa se lahko prepriča o istinitosti naše trditve, smo bili pripravljeni imenovati verodostojne pričee. S temi pogoji seveda uredništvo „Omladine“ ni bilo zadovoljno, ker „Omladini“ se gre za to, da bi dotičnike javno osramotila. V tako človekoljubno in kolegijalno podlost pa se „Zora“ ne bo nikdar spuščala, to prepuščamo radikalnemu dijaštvu. Če pa misli „Omladina“, da bo s stavkom kot je sledeči: „Daničarji“ pač imenujejo ime nekega kolege, ki pa odločno zavrača tako očitanje — dokazala neresnico naše trditve, se pač moti. Kvečjemu bi utegnila doseči nasprotno, ker sledi iz tega, da se nekateri — res čutijo močno prizadete. Zato smo pač radovedni za ime listega „kolege“, doslej nam ni še znano.

S tem je za nas ta stvar — končana, in mirno čakamo, naj jo zavije „Omladina“ tako ali tako. Da bi pošteno postopala, tega pač od lista, ki ga ni sram tako udariti resnici v obraz, da računajoč na to, da njegovi čitatelji niso dobili v roke izjave prof. dr. Debevca, kot smo

izjavlja, da bi res dal denarja, če bi ljubeznivi njegov laži-stričnik šel v Danico. Prosimo, poglejte si ono izjavo še enkrat in občudujte lažnjivko „Omladino“. Mislimo, da nam dr. Debevec ne bo zameril, ako tu javno povemo, da ga smatramo za prevelikega prijatelja „Danice“, kakor da bi hotel spraviti vanjo tako značajno kukavico, kot je omenjeni akademik, o katerem je splošno znano, kako hvaležen zna biti napram svojim dobrotnikom. Takih „značajnih“ tovarišev „Danica“ ne zavida „Sloveniji“, ker so jim vrata — vanjo zaprta. Da pa dr. Debevec mnogo stori za dijake in da so med temi, ki bi mu imeli biti za marsikaj hvaležni, tudi mnogi „Omladinci“, to je znano, samo „Omladina“ tega noče vedeti.

„Omladina“ se bori proti neznačajnosti. O vsakem akademiku, ki vstopi v „Danico“ ali „Zarjo“, voha, kako je mislil kot sedmo- ali osmošolec. Joj mu, če ni bil že takrat v očeh narodno-radikalnih korifej prononsiran klerikaluh. Takoj ti možje pogruntajo, da je za svoj vstop — plačan, da je neznačajnejš prve vrste etc. Letos pa je „Slovenija“ sprejela med svoje člane moža, ki je par mesecev preje v Danici svečano pri vzprejemu izjavil, da ga je samo prepričanje dovedlo v „Danico“, ki pa je, izstopivši iz nje, menda na to — pozabil, ter pravil, da ni bil v srcu nikoli „Daničar“. Da, mož je še tako značajan, da je „Danico“ ogoljufal za društveni trak in svoto, katero je ostal dolžan v društvu. To je odbor „Danice“ tudi „Sloveniji“ oficijelno naznanil z imenom dot. gospoda vred, ali, ker je „Slovenija“ take „značaje“ menda vzela v zaščito, to pismo ni umelo uspeha. Drugi, nič manj značajni mož, je še celo dopisnik „Omladine“, ki je prišel v „Danico“ samo radi tega, da bi dobival „podpore“, ki pa je, začutivši da zastonj čaka in da tovariši spoznavajo njegove plemenite namene, s svojim izstopom prehitel sklep odbora, ki ga je nameraval izključiti iz društva. Mož paradira sedaj med „značaji“ v pisani panorami „Slovenije“. Tako bi navedli lahko še več takih „značajnih“ aferic, (tako n. pr. ono o nekem akademiku Slovenijanu, ki je v Ruskem kružku s svojo narodno-radikalnostjo in lažnivostjo tako imponiral, da je sedaj cela stvar pred sodnijo. O ti škandali!) pa naj to za sedaj zadostuje. Govorili pa bomo, če ne bo miru jasneje, kakor tudi vemo, da ni posebno častno za slovensko dijaštvo, če je tako umazano perilo treba javno oprati. Da, da, „Omladina“ — posveti v to zalego, posveti! Komu ne prihaja pri tej tiradi „Omladine“ na misel povest o onem tatu, ki je hotel s tem odvrniti od sebe sum, da je kričal: držite tatu! držite tatu! Tako dela tudi „Omladina“.

Zelo rada nam „Omladina“ očita laž. Pravi, da je vest, da bi se v Sloveniji morala zagovarjati dva njena člana, ker sta se udeležila slovenske službe božje, ki jo je dunajskim Slovincem oskrbela „Danica“, iz trte izvita. O tem žal danes ne moremo podati še definitivne izjave. Hočemo pa stvar preiskati. Rezultat pa bomo objavili, in če bomo spoznali, da je bila vest neosnovana, jo bomo tudi v prihodnji številki preklicali, ker trdovratno lagati, kakor dela to „Omladina“, smatramo pod akademično častjo. Prav tako nespametno je, če se hoče „Omladina“ izviti iz zadrege s tem, da zavija naše besede, ter nam nalašč podtika namere, ki jih niti v sanjah nismo imeli. Tako so ti logični „kolege“, izteknili, da je notica „Vzorna slovenščina“ v zadnji številki „Zore“ naperjena proti tiskovnim pogreškom. Pojte, no, pojte! Teh je v „Zori“ več ko v „Omladini“, zato pač nimamo povoda zmerjati stavcev, ki stavijo „Omladino“. Naša notica je bila naperjena proti barbarskemu slogu „Omladine“ (nemški: Styl), ki le preveč spominja na

bilo tako jasno, da je moral uvideti vsakdo, razen — urednika „Omladine“. Samo ta ni tega zapazil.

Glede delovanja „Zarje“ „Omladini“ ne gre v glavo, kako da bi moglo še kako društvo razen „Prosvete“ imeti kakih zaslug. Vsa druga predavanja so za nič, samo kar jih prirede radikalc, ki so prvi (o jej!) uvideli da je slovensko ljudstvo za nauk zelo dovzetno (ali je mogoče? To so ti Kolumbi!), samo ta so kaj vredna. Nam pa se zdi, da ima govor, ki v pravi obliki vzpodbuja mladeniče, naj dopisujejo v list, ki je v prvi vrsti njim namenjen, in to na Koroškem, kjer je narodna zavest med mladeniči, precej skromna, mnogo več izobraževalnega na sebi, kot pa „učen“ govor od „metafizičnih predsodkov“ očiščenega „Prosvetaša“, ki govori zbranemu „ljudstvu“ o „descendenčni teoriji“. Različna so pota, po katerih nameravajo delavni možje ljudstvo izobraziti. Mi gotovo ne moremo nič, če so si narodni radikalc izbrali neumno pot. Navsezadnje pa, kadar bo kak govornik „Prosvete“ govoril pred tisoči ljudstva ali predaval pred stotinami, potem pa naj piše „Omladina“ o svojih „trofejah“, dokler pa bode njih navadni avditorij par desetoric srednješolcev, toliko časa pa naj boče tiho o zaslugah za ljudsko izobrazbo.

Noč in dan straši „Omladino“ klerikalna agitacija. Ta fiksna ideja jo preganja povsod kakor zla večča. Da, to je grozno, kako klerikalni fanatiki skušajo odlegniti mladino vplivu edinozveličavne „Omladine“ ter tako mladim dijakom odvzeti edino sredstvo, ki bi jim še moglo razširiti obzorje in utrditi značaj. Da, neki tak lopov je še celo jezuit, ki ima baje, vsaj „Omladina“ ve za to, „vse gimnazijce popisane in kvalifikovano njih naziranje“. Tu mora pa že gimnazijsko ravnateljstvo vmes poseči. Mi smo poizvedovali, kdo je ta jezuit, ki „pridi ljudi, jim pridi značaje vzgaja hinavce“, a tega lopova nismo dobili. Zakaj mu vendar „Omladina“ prizanaša? Mož ne zasluži tega. Morebiti je pa drug vzrok, da „Omladina“ molči, morebiti se boji, — vendar to skoro ni mogoče — da bi vse njene tirade izgubile ves vpliv, kakor hitro bi povedala ime — če je sploh kaj resnice na tem. Zato pa „koleginja“, le z imenom na dan, kakor tudi z imenom onega „klerikalnega gimnazijca“, ki je radi klerikalne zahrbtni vzgoje v pravem pomenu besede zblaznel, kajti le blazen človek, če je tudi samo še gimnazijec, more tako kot ta revež „strastno zaklicati, da ostane svojega klerikalnega mišljenja, čeravno izpoznavna, da njegov nazor ni pravi.“

Naj sklenemo! Ni nam ljuba polemika z Omladino, ne kot se je bi bali, nasprotno mi, imamo od nje samo korist — pač pa, ker nas je sram, da se moramo boriti proti listu, ki je zadnji čas začel na tako nepošten način širiti svoje nazore. Ta naš odgovor najbolj priča, da je postopanje „Omladine“ skozinskoz nepošteno, kajti da rabimo nje lastne besede, poštene struje si te poti ne birajo. (Oml. str. 144.) Naša želja je, da krene Omladina s te poti. Ne maramo od nje nobenega pardona, kar vidi res napačnega naj ošiba ali ožigosa, laži in zavijanj pa naj se izogiblje. Mi smo si napravili svoj načrt in po tem bomo šli. Krivice delali ne bomo nikomur. Še manj pa bomo mutasti psi, če bi razmere hotele, da bomo morali videti, kako hočejo nekateri našo dobrohotnost zlerabiti, da bi z lažjo in obrekovanjem dosegli to, česar poštenim potom ne morejo, ali da bi z izmišljotinami podprli svoje sfantazirane teorije. Diximus!

Uredništvo.

„Zora“ izhaja vsak mesec tekom šolskega leta na eni polni in stane 2 K, za dijake 1.20 K.

Izdajatelj Anton Kralj.

Tiskarna o. o. Mehitaristov na Dunaju

Kako zboljšati gmotne razmere slovenskega dijaštva?

Splošno znano je, da so gmotne razmere, v katerih živi slovensko dijaštvo skrajno žalostne, da, dostikrat pod vsako kritiko. To je umevno, ker so slovenski dijaki po veliki večini — kmetški sinovi, ki dobe od doma le malo ali pa nič. Če nimajo premožnih sorodnikov, ki bi jih hoteli podpirati, so popolnoma navezani na tujo pomoč. Ta pa je zlasti za slovenskega dijaka zelo skopa. Obstoja sicer tri podporna društva za slovenske visokošolce: na Dunaju, v Gradcu in Pragi, ali samo površen pregled njihovih letnih poročil nas prepriča, da imajo tako malo gmotnih sredstev na razpolago, da podpore, ki jih razdelijo vsako leto med številne prosilce, nikakor ne morejo biti izdatne. Tako je lansko leto „podporno društvo za slov. visokošolce na Dunaju“ dajalo dijakom navadno od 5 do 10 K na mesec, a niti pri tem skromnem daru ni moglo uslišati vseh prosilcev. In če pomislimo, da se ozirajo nemška podporna društva, ki imajo namen podpirati ubožne dijake brez razlike narodnosti, v prvi vrsti na Nemce in pridejo torej naši dijaki še le drugi vrsti v poštev, potem nam bo jasno, kak je položaj slovenskega dijaštva.

Vemo sicer, da je temu nemalo kriv že itak preobili narodni davek, ki tlači naše domoljube, ali eden glavnih vzrokov leži v tem, da v domovini ni dovolj znana beda slovenskih dijakov. Manjka nam organa, ki bi jasno dokazoval, kako nujno je treba tukaj pomagati, ki bi obračal pozornost na te žalostne razmere. To dijaštvo dobro ve, ker — čuti. Zato je nastopilo zlasti zadnji čas iznova vprašanje, kako dobiti natančne podatke o življenju slovenskega dijaštva, o nekaki „anteti“, ki ima pokazati, kako je razumeti oni „Brotstudententum“, ki ga Slovencem nemško dijaštvo tako rado očita.¹ Te misli bi bilo škoda, če bi brez pozitivnega uspeha zaspala. Zato preiščimo, kako bi se dala izvesti, saj bo vsakdo priznal, da je dostikrat, če ne navadno, uspeh podjetja odvisen od tega, kdo se ga loti in kako.

¹ Tak „Brotstudententum“ pač ni nobena sramota, žal pa da je resnica.

Da dobimo odgovor na ti dve vprašanji, postavimo najprej nekaka splošna načela, na katera bi se morali ozirati pri tej „anketi“ in kaj bi bil njen predmet.

Najprej bi bilo treba obrniti pozornost na najvažnejše zadeve, špeciijelne stvari pridejo še le v drugi vrst vpoštev. Zato bi kazalo: predvsem dognati, kako vplivajo gmotne razmere na število našega dijaštva. Odgovor na to vprašanje bi pač ne bil brez pomena, zlasti sedaj ne, ko se gre za ustanovitev slovenskega vseučilišča, saj je znano, da ima naš narod primeroma manj visokošolcev, kot bi bilo pričakovati po teritoriju slovenske zemlje in številu vsakoletnih abiturijentov ali številu srednješolcev. Čisto verojetno, saj vsakdanja skušnja uči, da si mora mnogo abiturijentov, ako niso že tekom gimnazijskih študij radi revščine obesili šole na kljuko, izbrati poklic, kakor ga zahteva njih prazna mošnja, ne pa želj polno srce. Točni podatki v tem smislu bi kmalu odkrili „skrivnost“, zakaj nam v nekaterih stanovih manjka slovenskih moči in pokazali, kakšna perspektiva se nam odpira v bodočnosti.

Potemtakem bi morala obsezati „anketa“ vse slovensko dijaštvo, ki si po dovršeni maturi izbira svoj poklic. Zelo napačno bi bilo, ako bi se omejili samo na eno vseučilišče. Tudi tako bi sicer dobili za posamezne slučaje važnih podatkov, ali celotne slike bi na ta način ne bilo mogoče ustvariti. Za to ravno pa se gre.

Kaj sledi iz tega?

Prvič, da jasne slike o gmotnih razmerah slovenskega dijaštva ni mogoče sestaviti brez natančne statistike. Kako neki, če niti ne vemo, koliko nas je. In drugič, kako nujno potreba je tudi s tega stališča, da se čim prej sestavi točna statistika slovenskega dijaštva. Ker pa ti dve vprašanji stojita med seboj v tako ozkem stiku, se dasta gotovo tudi najlažje skupaj rešiti.¹ Toda kdo naj to izvrši?

Na prvi pogled je jasno, da tu ni malo dela in nehote se človeku vrine vprašanje, ali pa bo sploh to mogoče dijaštvu samemu izvršiti, ki je že itak preobloženo z delom, tudi če bi sicer nobenih zaprek ne bilo, ki pa se jih žal ne manjka. Kdo naj prevzame to nalogo? Mari odsek, obstoječ iz posameznih akad. društev? Kako naj tu sodelujejo graška ali praška akad. društva? In recimo, da prevzamejo to nalogo samo dunajska društva, in da ostala temu ne ugovarjajo, nastane pomislek, ali pa bodo posamezniki voljni povedati svoje gmotne razmere odseku, v katerem bodo zasto-

¹ Ako bi obravnavali gmotno vprašanje posebej, bi se kaj lahko zgodilo, da bi se oni, ki so gmotno na trdnem, ankete niti ne hoteli udeležiti.

pani možje, ki so mnenja, da pri nekaterih dijaških strujah igra prvo ulogo žep, ne pa značaj in svobodno mišljenje. Ugovor, da bo vse tajno, ne velja, kajti tajno gori, tajno doli, človek najraje vidi, da ga ne vlečejo nikjer čez zobe. Kaj pa naj store dijaki, ki niso v nobenem društvu? Iz enega ali drugega povoda — „ljubezen“ je iznajdljiva — bi smatrali ta odsek kot nekako depresijo na dijaštvo, da se vpiše v društva, in posledica temu: lahko se zgodi, da bi delali mesto v prilog njemu, proti njemu. Iz tega je razvidno, da bi odsek, bodi si že tako ali tako sestavljen iz dijakov, le težko užival popolno zaupanje dijaštva, ki bi v njem videlo pogosto vsedruge prej kot pa ustav, ki ima izključno le njegovo korist pred očmi.

Ali to še ni vse. Tak odsek bi moral biti stabilen ali z drugo besedo, njegovi udje bi se ne smeli vsak tečaj menjavati, ter po možnosti bivati skupaj. To pa je pri dijaških razmerah skoro izključeno.

Vrhu vsega pa je še treba denarja. Ne sme se računati na požrtvovalnost, na dobro voljo dijaštva, češ petico za znamko bo vsakdo lahko pogrešil. O ne, če bi hotel odsek imeti kaj uspeha, bi moral dati tiskovine zvstovnj na razpolago in event. poravnati vse druge stroške, ki bi nastali za dotičnega. Koliko pa pride še drugih stranskih izdatkov.

Sklep: Dijaštvo samo to sicer lahko poskusi, prepričani pa smo že naprej, da tega izvršiti ne bo moglo. In to tudi ni njegova naloga. Ono stori svojo dolžnost, ako opozarja odločilne kroge v domovini na te razmere, domovina pa je, ki naj skrbi za svoje sinove zo svoj najdražji zaklad — mladino. Skrbeti za razvoj narodnega naraščaja, to je važna veja narodne samoobrambe, katere manjši narodi še posebej ne smejo prezreti, ako si hočejo zagotoviti bodočnost, tem manj čim več zaprek se stavi izobrazbi njih mladine. Ta zavest mora biti živa med slovenskimi domoljubi, in ako dijaštvo to budi, stori dovolj. Več ni njegova naloga saj kar je več, sega preko njegovih moči. Kajti na koncev koncu, kaj bi tudi dosegli, ako bi sestavili še tako natančno sliko o dijaški bedi, in naj bi bili rezultati nameravane statistike še tako črni, če ni v domovini glasnika, ki bi znal poskrbeti, da ne bo šlo naše občinstvo v domovini slepo mimo teh slik, če ni organa, ki bi znal in hotel te podatke praktično uporabiti? Tega pa nam je doslej manjkalo in ga nam še manjka, In če hočemo zboljšati gmotne razmere našega dijaštva, moramo predvsem skrbeti za to, da tak ustav dobimo.

Obstoječa dijaška podporna društva ne za dostujejo. Kakor je razvideti iz njihovih poročil, so njih dohodki precej skromni in nestanovitni. Kaj je temu vzrok, smo že deloma povedali, nemalo pa je kriv tudi ta nedostatek, da so tako zelo od domovine

oddaljena. Nihče ne more tajiti resnice, da človek le prerad na to pozablja, od česar ga loči velika daljava. Poleg tega pa ni po našem mnenju način pobiranja društvenih prispevkov prav urejen, ker je po večini odvisen samo od par požrtvovalnih domoljubov, ki privatno iz lastne inicijative zbirajo denar od prilike do prilike. Ako bi teh ne bilo, bi morala društva malodane prenehati. Agitacije pa sicer ni nobene. Kako vsedrugeče postopajo podporna društva, ki jih vodijo Nemci. Ne mine leto, da ne bi naših mest v domovini osebno posetil zastopnik nemškega Asyl-Vereina, in tako prihaja mnogo slovenskega denarja leto za letom v blagajno omenjenega zavoda, kar konečno ni nič napačnega, saj je bil do zadnjega Slovencem pravičen.¹ Druga nemška društva delajo podobno, da pridejo do slovenskega denarja. To je vse prav. Kdo pa ima kontrolo, da ta društva, s slovenskim denarjem podpirajo slovenske dijake? Nihče. Nemci pa dostikrat smatrajo vse te doneske za „nemške“ in slovenskim dijakom očitajo miloščino, ko je večkrat še veliko vprašanje, ali dobe nazaj ves slovenski denar. Če to omenjamo, se gotovo ne obračamo proti tem društvom, ampak nekaj drugega je, kar povdarjamo: treba je kontrole, da bodo ta društva dajala slovenski denar slovenskim dijakom. To je najmanj, kar moremo zahtevati.

Iz povedanega je možno razvideti, kateri so glavni vzroki, da niso podpore iz domovine dovolj izdatne. Od teh je prvi ta, da v domovini ni nobenega organa, ki bi vzbujal zanimanje za dijaštvo, odkrival slovenskim domoljubom bedo, ki vlada med njim, ter jih opozarjal, kako nujno je tukaj treba pomoči, marveč, da leži sedaj vse to v roki nekaterih podpornih društev, ki žal med seboj nimajo nobenega stika in tudi ne morejo razviti potrebne agitacije, ker so preveč oddaljena od domovine in je radi tega njih gmotni uspeh po večini odvisen od posameznih požrtvovalnih prijateljev. Drugi vzrok pa je ta, da Slovenci podpiramo podporna društva, ki niso v slovenskih rokah, ne da bi imeli zagotovilo, da so slovenskim dijakom v resnici pravična. Iz tega pa posnemimo kardinalno napako in ta je: način, kako potekajo podpore, ki so namenjene slovenskemu dijaštvu, ni organiziran. Predvsem je treba torej odstraniti ta nedostatek, če hočemo pomnožiti virov dosežanjih dohodkov.

Bodi nam v kratkem dovoljeno podati nekak načrt, kako bi se dalo to doseči. Naše mnenje je, naj se ustanovi v Ljubljani podporno društvo, ki bo imelo namen opozarjati slovensko javnost na žalostni položaj in na potrebo pomoči.

¹ Letos ni bil v Studentenheim vzprejet noben Slovenec. Kaj naj to pomenja, bomo mogli soditi še le drugo leto.

ložaj slovenske akademične mladine, zbirati po vsej Sloveniji doneske za podporo ubožnih akademikov. Društvo bi moralo biti središče, iz katerega bi izhajala agitacija za podpiranje naših akademikov, skozi katerega bi moral vsak najmanjši dar, namenjen slovenskemu dijaštvu. Vsi Slovenci in slovenski zastopi naj bi podpirali direktno to društvo, to pa bi naj potem po potrebi denar pošiljalo že obstoječim krajnim društvom v Gradcu, Pragi in na Dunaju in po zasluženju tudi drugim podpornim društvom, ki so v nemških rokah, a imajo namen podpirati revne dijake brez razločka narodnosti. Na ta način bi bila prva tri društva gotovo bolj preskrbljena kot doslej, kar pa se zadnjega tiče, bi ne bila kontrola, kako se razdeljujejo podpore, več posebno težka.

Društvu bi morali stati na čelu odlični slovenski domoljubi in domoljubke, saj to društvo tako eminentno humanitarnega in narodnega pomena, bi to gotovo zaslužilo. V središču naše domovine bi bilo društvu lahko mogoče razviti uspešno agitacijo po vsem našem ozemlju. To društvo bi uživalo zaupanje in ljubezen dijaštva in imelo tudi sredstva, da izvrši zgoraj opisano „anketo“ in izvede tako zaželjeno statistiko slovenskega dijaštva, s katero bi na eni strani položilo temelj svojemu delovanju, na drugi strani pa si pridobilo zopet mnogo zaslug s tem, da bi dalo našim boriteljem za slovensko vseučilišče točne podatke o našem dijaštvu.

Je pa tukaj še nekaj, kar se nam zdi vredno še posebej povdarjati. Predlagamo namreč, naj se ustanovi tako društvo v Ljubljani. Zakaj Slovenci moramo vedno misliti na to, da bo, če Bog da in sreča junaška, nekoč stalo v Ljubljani slovensko vseučilišče, da je Ljubljana mesto, ki ima v doglednem času sprejeti vase vrste slovenskega dijaštva. Ali pa bo takrat mogoče vse storiti čez noč, da se ne bo slovensko dijaštvo balo iti v Ljubljano, kjer bi ga čakale poleg slavnostnih girland v gmotnem oziru skrajno slabe razmere? Slovenska javnost mora računati ne samo s tem, da se ima v Ljubljani ustanoviti vseučilišče, ampak gledati na to da polagoma slovensko dijaštvo priveže na to mesto. Vedimo, da so vezi, ki so navadile slovensko dijaštvo tekom toliko stoletij na tujino, postale močne, da so se tekom tega časa tudi med Slovenci vkorenili predsodki, ki bi nam v slučaju, da dobimo slovensko vseučilišče, lahko odgnali lepo število mladih dijakov, katerih ne bi samo podpore v tujini, ampak še marsikaj družega gnalo od domačega praga. Če hoče kdaj Ljubljana privabiti vase slovensko mladino, mora gledati že zdaj, da plete polagoma male niti, ki sedaj nanjo le rahlo vežejo slovensko dijaštvo, v močno mrežo, delati na to, da bo slovensko dijaštvo Ljubljano vzljubilo. To pa se bo zgodilo le na ta način, ako bo skrbela, da dijaštvo v nji ne bo

videlo samo narodnega središča, ampak nič manj kraj, kjer skrbe vneta srca tudi za njegov gmotni blagor. Lepo priliko imamo s svojim delovanjem pokazati, da je Ljubljana res središče slovenskega dijaštva. Različna so pota, ki peljejo do tega cilja; ena najnuspešnejših pa je gotovo ta. Naj bi te besede ne našle v domovini gluhih ušes. Naj pomnijo odločilni krogi, da, če se bodo pregrešili nad svojo mladino s tem, da bi jo zanemarjali tako ali tako, se bo ta greh ob času maščeval. Pomnijo naj pa obenem, da je tudi samo ta pot, po kateri se moremo bližati ustanovitvi svojega vseučilišča, do katere v politični areni pri vladajočih razmerah gotovo nikakor ne moremo priti. X.

Težke ure.

I.

Kakor ptica lahkokrila,
dvignil bi se rad,
in poletel bi v poljane,
kjer živi pomlad.
Ali duša sen mi sniva
težek in teman,
In moči je ni, da dvigne
iz noči me v jasni dan.

II.

Noč, mir, le zdajzdaj vzdihne
zamorjen dih . .
Boječe zaplače v grmovju
vetrček tih.
To moje je duše slika;
v njo gleda srce
in plaka ob grobu ranem
neplodne solze —

III.

Ej časi vsi lepi odšli so,
preminili so . .
In tisti nebeški prameni
izginili so . .

V noč temno so šli, jokajoči
rodeči le jok — —
A jaz — kje najdem, o luč, Te
jaz — teme otrok?! —

IV.

Ne en pogled,
ne gre z menoj,
ne en smehljaj,
kot da jim nisem
ljub bil kdaj — —
Postal sem Tebi bil nezvest,
pozabil Tvojih belih cest,
in zdaj potujem kdovekam,
zapuščen, žalosten, tak sam . .
Ne en pogled
ne gre z menoj . .
Le zvezdica,
tam vrh neba
tajno miglja:
„On gre s Teboj“ . .

I. Mohorov.

Povratak k Majci.

Priopćio Iv. B.

Jučer su ga bile sve krčme pune. Veseljak je, mlad je, lijep je i . . . njegovo se društvo raskalašenim ljudima dopada. Koliko ih njegova prisutnost zanima, dva puta toliko mu ih bace na pleća u njegovoj odsutnosti. Ne smeta, ta on ne čuje! Jučer je imao smolu. Kad je izišao iz krčme, gledao je sve predmete dvostruko. Upravo je počeo smijući se u sav glas dokazivati, kako su ljudi u njegovom selu kratkoumni, kad ne vjeruju u okretanje zemlje, koje on sada na svoje vlastite oči gleda, kad eto njegova profesora razrednika. Da ga pozdravi? Kako, kad ga vidi na raznim stranama i svagdje nejasno! Napokon mu došla ususret njegova kuća i on se nekako izgubio u svoj stan.

Danas je mačak. Točno u 7³/₄ ide u školu i očevito je zabrinut. E, nije to šala, prepisati njemačke, latinske i grčke riječi; na prijevod se toliko ne pazi. No gdje zlo jednom započne, tamo se i drži. Prvi sat je grčki, to je dakle najprije obaviti. Istom drugi sat dolazi razrednik s njemačkim. Kad bi samo kako mogao prepisati njemačku pripravu: Ali kako, kad onaj iz grštine pazi, da ga nitko ne prevari? Stotina misli je projurila glavom našem junaku, a sve — u tutanj. Ta to je pasji, a ne lijepi djački život!

Predigra se je svršila do 8 s. Još nijesu grčke riječi ni do polovice prepisane, a profesor se već žuri na svoje mjesto. Jedina je utjeha bila našem junaku, što nije bio sam. Taj nesrećni samo postolarski blagdan morao bi se protegnuti i na djake, i ja kriv, ako ne bi zbroj redova u svim odgovorima bio barem za trećinu manji t. j. bolji. Sve upravo mora da padne na djačka pleća. Sve se već na svijetu odlučuje glasovanjem, samo djacima se krati to pravo! Pa još kako se pita u ponedjeljak! Osobito onaj profesor iz grčkoga znade po ponedjeljcima izvući cijelu četvu nepravilnih glagolja s raznim aoristima, perfektima i što ti ja znam, i još više nego ih je u školskoj gramatici! Nije se dakle čuditi, što vlada u razredu opća trzavica.

Profesor krene ozbiljno k svome stolu, ispuše ispred sebe prašinu, izvadi razrednicu, pero i crnilo te pobilježi „bolesne“. Za tim spravi sve u stol, zatvori, segne u žep i traži-notes. Notes, notes, ta kobna knjiga. Po razredu su već nekoji počeli lakše disati, jer profesor zaboravio notes, pa ne će biti kamo zabilježiti današnje petice i šestice. . . . Gle nevolje! Izvukao ga je iz drugoga žepa! Djački su duhovi uzrujani, a profesor hladnokrvno lista po notesu, da nadje svoju žrtvu. Kadšto digne oči preko notesa i pogleda djake, a oni tihi i mirni, samo se naš junak ne-

strpljivo ogleda, da pogradi tudju pripravu, ako bi njega prozvaao. . . . Pa neka barem jednoga prozove, zašto da svih muči? Profesor vrti, da iz kože iskočiš!

— Marić, prozove profesor.

Ah! dahnuše razna prsa, no valjda najjače našega junaka Pera. Pomicanje na klupama slijedilo je uzdah. Perov susjed Marić se digne, Pero uzme svomu desnomu susjedu prijevod i s njim hoće da mu šapćući pomogne. Pero je brzo uvidio, da Marić dobro prevadja, pa je skrbno počeo misliti na njemačku pripravu. Izvuče Marićeve riječi i hoće da prepisuje. Iskrivi se iza ledja jednoga pred sobom i piše. Pofesor je odmah razumio, o čem se radi, pa će:

— Pero sjedite uspravno, bolit će vas ledja!

— Neće, gospodine.

I ispravi se, da da časa opet nastavi, našto profesor opet:

— Pero, sjedite kako valja!

Pero se vrtio i vrtio, peklo ga njemački, ali je slušao, jer se je bojao, da ga i grčki ne zapita. Marić se iskopao, a na razred je opet napao strah, na kome je sada red. Pero gura — valjda već deseti put — susjeda, da mu kaže, koliko je sati. Taj pogleda na uru, i otsiječe kratko dvadeset i šest t. j. još toliko minuta treba pa će zazvoniti. Došao je još jedan na red iz zadnjih klupa. Taj se je motao i motao, dok mu napokon ne reče profesor „sjednite“. Profesor zapiše u svoj notes 5 i otidje na glas zvona, koje se je upravo na 5 javilo. iz razreda. Nestalo profesora, nestalo i straha. Živahno se neki razgovaraju, a neki pišu njemačku pripravu, dakako i Pero.

Za 5 minuta pokaže se strogi razrednik, otvori razrednicu i ljuti se na neredoviti i neuredni polazak škole. . . Sve šuti, da bi čuo muhu preletjeti. Strah napinje grudi i svaki misli „samo mene ne“. Pero je tih, tih, i podao se sudbini: čeka, da se na njega saspe opravdani razrednikov gnjev. No taj se drži kao da ništa ne zna. Ispitao je amo tamo do trećine razreda, kad na opće zadovoljstvo javi zvončić konac sata. Djaci se stojeći raduju profesorovu odlasku samo Pero izgleda zabunjen, kao da nešto sluti. Razrednik prodje mimo njega i prišapne mu:

— Dodjite s menom.

Kao da ga je polio mlaz hladne vode. Nije druge, treba ići. Zadojše u jednu malenu sobicu.

— Sjednite za čas; ponudi mu razrednik.

Pero raskolačio oči i čudi se. Do sad mu se još toga nije dogodilo. Često je već imao posla s raznim profesorima, ali nigda sjedeći. Obični pridjevi su mu bili: Vi ste osao, magarac, bivol, šmrkiš i t. d. — Nije

mu išlo u glavu, da bi profesor s djakom tako postupao. — Profesor sio naproti njemu i ozbiljno za gledao, pa će:

— Dragi Pero, što vam je jučer bilo?

— Ja ne znam, zamucao je Pero. Krv mu je udarila u lice i nije shvaćao ničesa — bio je spreman „na sve“.

— Zar ste već zaboravili, da nijeste jošte ni zadnjih 16 sati zatvora odsjedili, a vi evo opet na isto, prem da vam se zaprijetilo isključenjem, ako se to ponovi.

— Nemojte, molim vas, nikad neću više! istisne Pero pridružno ustav sa stolca.

— Sjednite samo, bit ćete mirniji. I zadnji put ste tako obećali, pa tko da vam opet vjeruje? Istom smo na početku drugoga tečaja, a vi ste već dva puta kažnjeni sa 16 sati, što će pak biti do konca godine? U osmom ste razredu, pa što će od vas biti, kad budete isključeni? No ded mi kažite, za što ste to učinili.

Lijepi razrednikov postupak se je Pera silno dojimao, pa reče malke umiren:

Morao sam . . .

— A što biste morali! Recite, molim vas, istinu.

— Najprije sam bio s jednim rođakom. Morao sam ići s njim, da se ne uvrijedi. Kad smo se rastali, sastao sam se na svom putu kući s drugim društvom i morao sam s njima, te se je dogodilo, da . . .

Pero je umuknuo i oborio pogled.

— Vi ste dakle uvjereni, da je tako moralo biti?

— Tako nekako govori i naš profesor psihologije.

— Tako? reče razrednik začudjen. — No, ako je to moralo biti, kako mi možete reći, da nećete nikada više?

Dok je Pero zbunjen smišljao odgovor, pogleda profesor na sat i reče:

— Doba je, podjite u svoj razred, pa u 12 s. dodjite opet simo.

Pero se nakloni i ode. Sam nije znao, što se s njim zbiva. Njegov inače u školi strogi razrednik danas tako lijepo s njim razgovara, a on je prije uvijek mislio, da ga razrednik mrzi, strašno mrzi, da mu je on i zadnjih 16 sati zatvora prouzrokovao. U razredu je sio u klupu i na sva pitanja svojih drugova šutio. Zaboravio je i na latinsku pripravu, nije više mario ni za što, samo je čekao, da tuče 12 sati, da ide čuti, što ga čeka.

Cijeli sat pod latinskim niti je što čuo niti vidio niti se česa bojao. Istom pod četvrtim satom došao je malko k sebi, ta bila je psihologija, a profesor je počeo predavati o „slobodnoj volji“. Profesor darvinist

učenik Haeckelov govorio je po svoju, što je Peru sve više zanimalo, jer je mislio, da će s ovom naukom napokon umiriti razrednika. Još nije nikada tako pozorno slušao predavanja kako sada. Sve je vrlo dobro pamtio.

Na koncu sata mu se činilo, kao da mu se kamen odvalio sa srca i podje mirno k razredniku, koga je već našao u prvašnjoj sobici s nekakvom knjigom u ruci. — Nakloni se, a profesor mu pokaže stolicu, da sjedne,

— No, jeste li našli odgovor?

Pero šuti, razrednik će opet:

— Rekli ste, da vaš profesor niječe slobodu volje, kako to? Je li svoju tvrdnju dokazao?

— Ne niječe izravno, ali kaže, da se sve događa nužno. Kamo nas vuče veća ugodnost, tamo se nužno obraćamo kao što i voda teče prema nižoj strani.

— No vi se ipak kajete za jučerašnji čin, te dok ćutite svoju krivnju i tvrdite, da više nećete, dokazujete jasno, da ste mogli i ne opiti se!

— Nam je to g. profesor danas drukčije dokazao. Rekao je, da smo mi u svakom času ovisni od vanjskih utjecaja, a istom kad se vanjske prilike promijene, onda se promjeni i nutarnje stanje, pa onda mislimo, da smo mogli i drukčije raditi. Tako i ja mislim sada, da sam mogao biti kod kuće, ali u jučerašnjem stanju je to bilo nemoguće.¹ To sam naučio na današnjem predavanju.

— Znak, da ipak niste tako nepazljivi, kako se druga gg. profesori na vas tuže, barem pod psihologijom ne, ali vaše riječi su jednostavna tvrdnja, pa valjda ćete se sjećati, kako je g. profesor svoju tvrdnju „dokazao“.

— Rekao je, da je od vanjskoga utjecaja pa do odluke volje vrlo mnogo stupnjeva, koje smo dijelom baštinili, a dijelom sami iskusili. U tim raznim stupnjevima se vrši nužno svaki naš čin, kojega smatramo slobodnim samo za to, jer ne možemo pretražiti i pregledati sve moguće nutarnje zapletaje.

— I to je tvrdnja, pa čim ju je g. profesor dokazao?

— Što nije dosta, da nam je „jasno pokazao“, kako se mi sa t. zv. slobodom samo varamo?²

¹ Jodl: Lehrbuch der Psychologie. 1903. B. 2. str. 398.

² Ni Jodl u cijeloj svojoj psihologiji nema za to dokaza!

Ja toga „jasno pokazanoga“ ne vidim. Ako je u istinu g. profesor tako govorio, kako to vi tvrdite, on „svojevoljno“ vara sebe i vas. Sva se je mudrolija zbila u prošlost. Dakako da za prošlost ne vrijedi više slobodna volja. Što je učinjeno, učinjeno je, to ne može nitko promijeniti, tu više sloboda ne vrijedi. Sloboda vrijedi za sadašnjost i za budućnost. Ja ne mogu reći, da sam slobodan vidjeti vas jučer pripita ili ne, ali sam uvijek slobodan, hoću li iznijeti vaš čin na sjednicu ili ne. Vanjski utjecaji mogu biti jaki i prejaki, ali ja se napokon ipak mogu odlučiti, kako sam hoću. To svaki sam najbolje čuti. Čuti to baš onako, kao što čuti i svoj vlastiti opstanak; i čovjek mora upravo strašnu žrtvu doprinjeti, ako vjeruje, da on nije slobodan, da se „samo vara“. — U ostalom sada nije vrijeme za filozofiranje, kažite mi radje, što će biti od vas, kad budete istjeran.

— Ali molim i prosim vas nemojte me javiti, neću više nikada, nikad se ne ću opiti.

— Možda govorite i istinu. Ali čim mi možete barem donekle zamčiti, da ćete riječ održati?

— Neću, vjerujte mi, neću više.

— Tako ste i prije govorili . . . Ne bi li stupili u „Marijansku kongregaciju“?

— Ja u kongregaciju? . . . Ne mogu . . .

— Za što ne možete, ta u kongregaciji ima mnogo vaših suučenika?

— Oni su već od prije i imaju za to volje, čega ja nemam, pa me valjda g. ravnatelj ne bi ni primio, no obećajem vam, da ću biti uredan i da ću vršiti sve svoje dužnosti. Ne ću više izostati ni iz predavanja ni iz mise.

— Imate pravo, da vas ne bi primili u kongregaciju, pa se zadovoljavam s vašem izjavom, da ćete revno vršiti svoje dužnosti. Ta i onako lete na vas tužbe sa svih stranu osobito radi neučenja, te neuredna polaska škole i mise. Dobar život je korak k istini. Nastojte, da dobijete barem prvi red, a da o ispitu zrelosti i ne govorimo. Sad možete ići, no pamтите, prva neurednost zatvara vam vrata gimnazije. Bog s vama.

(Nastavit će se.)

Katoliško-narodno dijaštvo in Čehi.

„Danica“ med Čehi.

Brnu izhajajoči Museum¹ je prinesel daljše poročilo o slavnosti „Daničine“ desetletnice. Članek je pisan z velikim zanimanjem za slovenske katoliško-narodne dijaške razmere. Če pomislimo, da je referent kat. bogoslovec, bi se nam to samo na sebi ne zdelo nič posebnega, zakaj katoliški klerik bo menda vendar simpatično pozdravljal katoliško gibanje, naj se že pojavlja v ti ali oni obliki! A pisatelju teh-le vrst je znano, kako hude predsodke imajo splošno Čehi o našem „klerikalizmu“, kako napačno se tuintam vsaj na Moravskem — pojmuje slovenski kulturni boj na Kranjskem. Ko smo bili na Velegradu, je neki sicer zelo razumen češki klerik z veliko resnostjo v privatnem pogovoru izustil razboriti stavek: „Klerikal je horši než sám sata-náš.“ Nekdo drugi je z vso vnemo dokazoval, da smo katoličani na Kranjskem pravi pravcati prepirljivci: v jajcu iščemo dlake, da bi le mogli pred svetom očrniti svoje svobodomiselnejše rojake, iščemo prepira, napadamo po nedolžnem, nimamo smisla za krščansko ljubezen, ne poznamo rodoljubnosti, ki prizanaša in odpušča, in smo zato škodljivci in sovražniki slovenskega naroda. Ko pa je isti klerik nekaj dni pozneje dobil pred oči par številčk glavnega liberalnega slovenskega dnevnika, je brez obotavljanja priznal: če že niso vsi liberalni Slovenci taki, je vsaj klika, ki spisuje in izdaja ta list, vredna najodločnejšega obsojanja in pobijanja; navadna človeška dostojnost se upira, da bi simpatizirali s takimi ljudmi. — Nekdo drugi nikakor ni mogel umeti slovenske ljubezni do škofov, naše zvestobe do Rima, našega navdušenja za katoliške vzore. A ko je prišel na Slovensko in je bil navzoč pri „Daničinem“ komerzu, je videl ljubljanskega Bonaventuro, moža-asceta, polnega svetosti, ko je z ognjevitostjo, lastno samo njegovemu idealnemu srcu, vzpodbujal zbrane akademike k ljubezni in k delu za slovenstvo. Pravil je pozneje, da v njegovem spominu ostane neizbrisen vtis, ki ga je nanj napravil trenotek, ko sta vzor-moža, škofa dr. Jeglič in dr. Mahnič, vstopila v natlačenopolno, čarobno razsvetljeno in okrašeno dvorano in jima je občinstvo priredilo najprisrčnejšo ovacijo!

¹ Museum, časopis boboslovčů českoslovanských, r. XXXIX., č. 1. str. 43. — List torej izhaja že 39. leto in je glasilo slovanskih bogoslovcev vseh avstroogrskih semenišč. Naroča se v Brnu. Prijateljem slovanske misli ga priporočamo.

To naj zadostuje, da čitatelji „Zore“ spoznajo, kako so ljubi češki gostje sodili o „Danici“ in nje težnjah in nje idealih, predno so prišli na Slovensko! A kako začinja referent „Muzeja“ (l. c.), gosp. Ladislav Zamykal, svoje poročilo? „Podati mi je referat o slavnosti desetletnega jubileja „Danice“, društva slovenskih katoliških akademikov, ki se je vršila pod protektoratom Nj. mil. ljubljanskega škofa dr. Jegliča. Udeležil sem se je s kolegom Linhartom kot odposlanec olomuških bogoslovcev. Poročati mi je o slavnosti, kakršne doslej na Češkem še nismo praznovali. V tem so nas Slovenci, dasi jih je po številu skoraj trikrat manj, daleč prekosili.“ Nato poda kratko zgodovino „Danice“; omenja tudi „Zarje“ in „Hrvatstva“ ter lista „Zore“.

„Iz prireditve cele slavnosti“, pravi referent, moremo sklepati, kako silno mnogo je slovenskim katoličanom na tem, da bi krščanska načela našla v vrstah dijaštva čim največ pristašev. Zakaj protektorat je prevzel sam ljubljanski knezoškof dr. Ant. B. Jeglič, osebno se je udeležil slavnosti škof dr. Ant. Mahnič, prisrčno pismo je poslal mariborski knezoškof dr. M. Napotnik in brzojavno je čestital goriški knezonadškof dr. A. Jordan. Zbrala se je inteligenca vseh slojev in cela vrsta poslancev. Z navdušenimi besedami potem popisuje pozdravni večer, govori na široko o slavnostnem zborovanju, omenja banket in pripoveduje zanimivejše posameznosti s komerza ter zaključuje: „Vsa slavnost je bila lep primer shoda akademikov z bogoslovci, lajiške inteligence z duhovstvom. Če človek to primerja z našimi razmerami, mora Slovencem naravnost zavidati. Bilo bi pač želeti, da bi se tudi pri nas združilo in organiziralo dijaštvo, ki je katoliški veri doslej še zvesto ostalo!...“

Ker vrlemu češkemu narodu prav iz srca želimo močne in slavne prihodnosti, pridružujemo se končni želji g. referenta Zamykala. Ko smo bili na Moravskem, smo imeli mnogokrat priliko opazovati, kako lepa harmonija vlada po nekaterih krajih med klerom in svetno inteligenco, pa tudi med kleriškim in svetnim dijaštvom. Češki bogoslovci, zlasti idealni in delavni Olomučani, bodo — upajmo — znali najti priložnost, da se med češkimi akademiki začno snovati kat.-narodna dijaška društva; saj živahno katoliško-demokraško gibanje, ki sta ga na Moravskem vzbudila vrla narodna delavca dr. Stojan in dr. Hruban, pri znani češki značajnosti in podjetnosti ne more biti brez posledic! VI. K.

Velegrajski shodi.

Katoliško-narodno dijaštvo smatra za svojo nalogo posredovati zvezo med katoliškimi Slovenci in katoliško mislečim češkim dijaštvom. Že od leta 1900 obrača svojo pozornost zlasti na shode, ki se vrše vsako leto na nekdanjem kulturnem in verskem središču naših severnih bratov, na Velehradu.

Uro hoda od Og. Gradišča, postaje severne železnice, se dviguje v valoviti moravski ravnini proti nebu ponosna velegrajska cerkev. Nekaj let sem postaja ta dolgo časa popolnoma zapuščeni kraj vedno večjega pomena za razvoj katoliškega gibanja med Čehi. Skrajno nejasne politične razmere zadnjega časa, do skrajnosti enostransko izrabljana ideja nacijonalizma pospešujeta to gibanje, ki je na Moravskem že prišlo do velikih uspehov. Voditelj tega gibanja je starešina „Danice“ g. dr. Cir. Stojan. Zbral je okolu sebe že veliko število krepkih zavednih delavcev ter si izbral za središče svojega delovanja staroslavni Velehrad, s katerim je za Moravane in ostale Čeha združen spomin na najslavnejšo dobo češke, ne, več — vseslovanske zgodovine. Zgodovinska raziskavanja še niso mogla definitivno dognati, kje je stal nekdanij zgodovinski Velehrad, le tradicija se je vedno držala omenjenega kraja. Z onim katoliškim gibanjem vzporedno se je začelo tudi znanstveno raziskavanje in danes je okolica ponosne velegrajske cerkve razkopana od raziskovalcev davne prošlosti. Čehi iščejo grob sv. Metoda. Dal Bog, da bi našli s telesnimi ostanki tudi vodilne ideje — apostola Slovanov.

Naši severni bratje pa tudi krepko delujejo v tem smislu. Občudovanje zasluži delavnost moravskih bogoslovcev, ki prirejajo vsako leto na Velehradu akademijo, kjer se vrše predavanja, ki so velikega pomena za razvoj katoliške misli. Vsi večji katoliški listi so se letos pečali z govorom kanonika dr. Podlahe, ki je podal načrt organizacije vseh slovanskih teologov. Poleg bogoslovcev prihajajo tudi češki katoliški akademiki od leta do leta v večjem številu na Velehrad. Prosti narod pa prihaja v celih trumah na ta sveti kraj. Vsako leto pride tja nad 60 tisoč božjepotnikov, kar je jasen dokaz, da so voditelji katoliškega gibanja vedeli pogoditi pravo struno v narodovem srcu.

Leto za letom postaja tako Velehrad nekak kulturni centrum katoliškega naroda. Slovensko katoliško-narodno dijaštvo se zaveda, da je bil Velehrad nekdanj tudi nam Slovencem dobro poznan kraj, ki tudi do danes še ni izginil našemu narodu iz spomina, kakor nam dokazuje romanje Slovencev na Velehrad o priliki tisočletnice smrti sv. Metoda. V ozki zvezi s svojim narodom bo katoliško-narodno dijaštvo ohranilo

stare vezi, ki ga vežejo na katoliške Čehi. „Zarja“ in „Danica“ sta poslali letos svoje zastopnike na Velehrad, ki so na kraju, kjer je sv. Metod vcepljal nekdanj v srca Slovanov svete resnice katoliške vere, sklenili delovati v smislu cirilo-metodijske ideje. Naj bi se besede pesnika fr. Sušila katerega spomin so zborovalci letos slavili na Velehradu uresničile:

O Velehrade, z hrobu vstañ a vrachûm svym se mocně brañ.

C.

Iz krajev solza in hrepenenj.

Slika iz življenja slepcev.

Tako ob lepih pomladnih večerih se je polastilo njegove duše čudno veselje in hrepenenje, neutešeno in veliko. In je odprl svoje slepe oči, odprl jih široko in zagledal v zarjo, ki je gorela nad gorami.

Bil je slep, a dobro je vedel, kako je lepa ta zarja, ki gori nad gorami. Zato je odpiral oči, hrepeneč jo vsesati, vjeti jo, gledati jo v temnih urah svojega temnega življenja. Tedaj mu je stiskala srce bol in jad in je jokal . . .

Od rojstva slep, preživel je vso svojo mladost na domu svojih starišev; njegov brat, edini dedič je bil obvezan skrbeti zanj in ga živiti do smrti. Niso mu očitali, da jim dela nadlego, niso bili zlobni ž njim, a čutil je vendar, da je on tuj in iz drugih krajev, kjer ne sije tisto svetlo solnce, kjer ni tistih smehljajočih sreče in ljubezni žarečih obrazov. Vedel je, da je tujec med srečnimi in je čutil, da jim kali srečo, zakaj njegova lica so žalostna in v njegovih očeh so solze očitjanja. Zato je samotaril, ogibal se ljudij. Zaprl se je v svet svojih sanj, svojih barv in luči. Tam je cvetela večna pomlad in vsi so bili srečni. In prevzemalo ga je hrepenenje po tej sreči, vstal bi bil in šel.

In čutil je svojo nemoč in je plakal, zakaj srce mu je zasovražilo ljudi, ki so srečni, ki imajo solnce, imajo dan, imajo srca, ki jih ljubijo.

On pa je sam in tema je ob njem.

Tako ob lepih pomladnih večerih, pa je prišlo in govorilo sladko, opojno: „Nisi sam, nisi zapuščen!“ Tedaj je prijemal za citre, brenkal; njegove oči pa so strmele v zarjo. Po samotnem mraku pa je jokalo in hrepenelo tako divje, neutešljivo. Bilo je kot pesem umirajočih, kot spev pijanih, človeških bolesti pijanih.

Tedaj pa je vselej zastala roka slepčeva, zakaj čutil je, da je blizu bitje, ki ga gleda in prašal bi: „Milica, si Ti?“

Ona pa bi strmela v njegove širokoodprte oči in bi jih ne umela, niti bi umela vznesenega izraza njegovega obraza, niti bi umela pesmi njegove: „Dajte mi solnce in poljano, dajte mi, samo enkrat dajte mi, dajte mi eno srce, da mu potožim vse to, kar me boli, in me bo umelo. Vi ste srečni in imate solnce, a jaz sem sam in ni ga, ki bi me tolažil!“

Ob takih hipih je stopila deklica k slepcu in je rekla: „Stric, zakaj tako žalostno?“

A on bi se nasmehnil bolno: „Milica, vidiš, jaz ne morem drugače!“ A deklica bi prašala: „Zakaj pa ne, saj vas imamo vsi radi, in ljubimo vas, zakaj ste žalostni? Tako igrate, kakor bi človek umiral!“

Slepec bi iskal njene roke in jo pritiskal na usta. „Dete, saj vem, saj vem, saj ničesar ne rečem, a čutim se tako samega!“

„Saj sem jaz pri Vas in Vas imam rada!“

Slepcu bi se razširile oči: „Hvala, hvala! Paj daj, Milica, povej mi, ali je že pozno, kako je v dolini, je li temno?“

Deklica bi govorila in kazala z roko, a slepec bi strmел s svojimi širokoodprtimi očmi.

„Tam je prva zvezda, gozdovi temne, tiho se dviga megla iz jezera!“

In slepec strmi: „Tam je prva zvezda, gozdovi temne, tiho se dviga megla iz jezera“

O da jih vidite te oči, tako so jasne in lepe, a niso istinite, kot lepa bajka so, a varajo... In deklica bi odšla, slepec pa bi tonil v sanjah... Prišlo bi iz mraku mehko in bi ga objelo. Kot mehke roke bi ga objelo in dobro bi mu bilo v tem objetju. Nad njim je solnce veliko in svetlo je in brezkonno je lepo. Nekdaj pa so mu rekli, da ga ne bo videl nikdar tega lepega, velikega solnca. Tam so polja, tam gozdovi, tam je jezero. Vse je lepo, vse je veselo. Bele ceste se križajo. Ob cestah so bele hiše. Po cestah hodijo ljudje, on je med njimi. Mimo belih hiš hodi in domačini in prijatelji ga pozdravljajo. Tam je njegova hiša. Soproga mu gre naproti, malo dete v njenem naročju izteza roke za njim...

Za belo pregrnjeno mizo sede, znanci prihajajo, vsi so veseli. Skozi okna pa se smeje dan, in solnce se smeje na nebu, veliko in lepo. Prihaja večer. Z glasno pesmijo odhajajo prijatelji. Lep večer je. Temni so gozdovi, iz jezera se dvigajo megle. Zvezda za zvezdo se poraja na nebu. Tam stoji on in strmi tja doli v mir. Duša mu polje radosti, zdi se mu, da mora vriskati sreče in veselja...

Vzdrami se, mehka roka ga je prijela za rame: „Stric, pozno je, prehladili se bode!“

Raz slepčeva usta izgine smehljaj sreče in veselja. Z boleznim vzdihom zapre oči, vsaj še za hip bi rad vjel sen. Njegova usta šepčejo tiho, trudno: „Pozno je, noč je, noč je!“

I. M.

Kelto-latino-slovanska liga.

Vsenemška ideja napreduje vedno bolj in bolj. Razširja se po neštetih časopisih in brošurah, v njeni službi stoji cela vrsta društev, zavodov in ustanov. V naši Avstriji si je že pridobila odločilno besedo, v njenih rokah je vlada in sila, katero izrablja kruto in brezobzirno za svoj namen — da iztrebi nenemške narode in pridobi nemštvu svetovno vlado.

Vsenemška ideja je postala največja nevarnost za evropski mir ter za obstoj in napredek nenemških narodov v Evropi. Ta nevarnost je privedla moze iz raznih narodnosti, katerim grozi vsenemška ideja, na misel, da je potreba združiti vse te narodnosti pod skupnim glasilom obrambe pred germanstvom. S tem glasilom je stopila v svet „kelto-slovanska liga.“

Ustanovani shod kelto-slovanske lige se je vršil v Parizu v nedeljo 4. t. m. Namen lige je oživiti in okrepiti francosko-rusko zvezo, delati na to, da bi se tej zvezi pridružile tudi druge romanske in slovanske države, zlasti da bi se Italija odtrgala od trozveze in priklopila dvozvezi, seznaniti romanske narode s slovanskimi, zbrati po vseh mestih raztresene slovanofile v organizaciji ter jih podpirati v njihovem delovanju, braniti manjše slovanske narode proti ponemčevanju, zadrževati germanski „Drang nach Osten“ — z eno besedo organizirati tri sto milijonov slovanskih in romanskih narodov proti 220 milijonom Germanov.

V odboru lige zasedajo mesta predsedniki francosko-španske, francosko-italjanske, francosko-irlandske lige, ter zastopniki raznih slovanskih društev in klubov. Shoda, ki se je vršil v nedeljo 4. grudna so se udeležili med drugimi Čerep Spiridovič, predsednik slovanskega društva v Moskvi Mac Carthi Reagh, predsednik irlandskega društva, Serge Sculfort de Beaupepas, predsednik belgijske trgovske zbornice, pisatelj sloveče knjige la Renovation Celtique, v kateri zagovarja združitev vseh kelto-galolatinjskih narodov in zvezo s Slovani, dalje Gerville Réache, podpredsednik francoske poslanske zbornice; predsednik osnovnega odbora kelto-

slovanske lige, Riciotti Garibaldi, predsednik laške narodne lige in albanske zveze; novoizvoljeni dalmatinski poslanec Tresić Pavičić in mnogo drugih vplivnih francoskih politikov, poslancev, in uradnikov, kakor tudi drugih zastopnikov romanskih in slovanskih narodov.

Zoper tako silnega in brezobzirnega sovražnika kakor je vsenemška ideja in nemški „Drang nach Osten“, je edina pomoč, da se združijo vsi narodi, katerim grozi s pogubo, k skupni obrambi. Sedaj smo ravno Slovenci najbolj izpostavljeni nemškemu navalu in naše moči so preveč razkosane in oslabele, da bi mu mogli postaviti uspešen odpor. Samo zveza vseh slovanskih in romanskih narodov mu zamore postaviti neprestopen jez. Zato moramo z veseljem pozdraviti vsako zблиžanje slovanskih in romanskih narodnosti ter jim podati roke v „bran in bor.“

L.

„Za resnico“.

Almanah. Spisali slov. bogoslovci.

Almanahi, ktere izdajajo perijodično slovenski bogoslovci, so precejšnega pomena za učečo se mladino v letih, ko se začenja zanimati za važnejša aktualna vprašanja ter si želi ustvariti samostojno svetovno naziranje. Ali tudi marsikdo starejših bode rad prijel v roko tako knjigo, veselil se bode mladih mož, ki se ne ustrašijo resnega dela, se pridno skušajo spopolniti v znanstvenem oziru in privučiti se lepemu slovenskemu slogu. Saj je znano, kako hitro pride človek iz vaje, kakor hitro prestopi gimnazijski prag ter mu izginja izpred oči okrožje slovenskih domačih nalog: ne traja dolgo in niti navadne misli ne moreš več izraziti točno v lepih besedah.

Ako hočemo pravično oceniti knjigo „Za resnico“, moramo upoštevati kdo da jo je spisal, za koga in čemu. Zmajevati z glavo, češ te ideje in podatke dobim lahko vsaki dan v tem ali onem znanstvenem delu, bi kazalo pristransko, omejevo stališče napram knjigam enake vrste. Kajti niti ekscerpirati — ako bi se sploh šlo samo za to — ne zna vsak znanstvenih del in vendar kažeš ravno s tem veselje do napredka, ako prilno proučavaš znanstvena vprašanja iz znanstvenih del ne pa v kompendijih in poljudno pisanih knjigah. Konečno bi si stekel tudi precej zaslug oni, ki bi podal slovenskemu narodu klasičen prevod filozofije Tomaža Akvinskega. Toliko v obče!

Kot človek, ki čita knjigo brez predsodkov, ne kot strokovnjak v modroslovju in bogoslovski vedi, hočem spregovoriti o njej nekaj besedi. Kakor vsak almanah služi tudi knjiga „Za resnico“ pouku in zabavi in snov je v tem

smislu tudi raznolično razvrščena, kakor kaže takoj prvi pogled. Vso knjigo preveva duh čilega stremljenja po resnici, ta vodilna misel je naznačena v kritici mičnih pesmic začetkom zbornika, isto tendenco kažejo tudi dramatični prizori izdavatelja g. A. Orehka.

M. Slavič: To be or not to be . . . Logično, neprisiljeno se vrsti misel za mislijo; na koncu nam poda pisatelj resne uvaževanja vredne besede. Snov ni nova, tudi ne prizor iz akademičnega življenja, ki služi kot ilustracija, a vendar čitamo z zanimanjem in navdušenjem. Ost obrača g. Slavič proti šarlatanstvu v mišljenju sedanje mladine, ki vesla brez krmila indiferentizmu nasproti.

V. Žolgar: Ali je materija večna? Članek je jako dobro sestavljen, informativen posebno za onega, ki se hoče na novo seznaniti s tem vprašanjem. Pisatelj je obdelal vse glavne ideje materijalizma.

Jernej Pavlin: Evolucijska razlaga religije. V zanimivi popularni obliki so razložena protislovja, ob ktere mora zadeti evolucijska razlaga religije. Začetniku dobrodošla črtica.

Kaj simpatično, ljubko pisana je času primerna študija g. A. Vadnala: Stvarniku najlepši dar (t. j. vera).

Jernej Podbevšek: Avtentija evangeljskih dejstev. Naslov nam pove, kaj da je vsebina tega članka.

Sigurno kakor vedno nastopa g. Fr. Ks. Grivec v študiji: Kristus pred sodnjim stolom moderne kritike. Ukaželjni mladenič najde tu vse, kar se tiče tega vprašanja. Vse je pisano jasno, objektivno, zraven pa tako prisrčno, da se človek ne more odtegniti vplivu tega, kar nam je v kratkih besedah g. pisatelj povedal. Mirno in stvarno zavrača one, ki nččejo priznati božanstva Kristusovega.

J. Mohorov: Dve sliki. Farizej stoji pod križem. Dosleden hoče ostati in sicer do skrajnosti dosleden v zaničevanju in sovraštvu do onega, ki je toliko let izpodkopaval njegov neomejeni vpliv med ljudstvom. Videti ga hoče, kako vzdihne zadnjikrat. Toda vest in strah pred neko višjo močjo ga zbegata konečno in žene ga proč od osode polnega mesta. V legijonarju, ki je pendant farizeja se vzbudi začudenje, ko začuje iz ust nedolžnega, besede: Oče odpusti jim. Milo se mu stori, ko primerja sebe, kako je prenašal svoje križe in težave s Križanim. Prizor je pretresljiv, jezik dovršen.

In na to skalo bom sezidal svojo cerkev. Na podlagi sv. pisma, cerkvenih očetov in nekterih drugih virov nam dokazuje g. Pavlin, začepši od judovskega mesijanstva, da je katoliška cerkev božja ustanova. Poglavlji: primat rimskih škofov in nezmotljivost rimske stolice tvorita konec jasno in zanimivo pisani razpravi.

Jako interesantna temeljito sestavljena razprava: Teizem in moralni red. G. Fr. Ks. Lukmann nas je popolnoma zadovoljil, le žal, da mu je bilo tako malo prostora odmerjenega v almanahu.

V članku: Kristus in delo zavrača g. Berk očitane, ki se tolikrat bere in čuje, da je evangelij brezploden. Naslanjajoč se na Kristusovo življenje in njegove iziroke, nam skuša pisatelj dokazati ravno nasprotno.

Srebrničevo črtico moramo prištevati k najboljšim izdelkom tega žanra. Stanko, mladi srednješolec stori božji rop pod pritiskom zlobnih tovarišev. Vihravega sicer dobrega mladeniča premaga v odločilnem zadnjem trenutku slabost in strah pred zasmehovanjem zapeljivcev. Duševno stanje po storjenem grehu je pretresljivo opisano. Plastična črtica se odlikuje še posebno po krasnem jeziku.

Iz tajen umetniškega srca. Umetnik stoji pred ravnokar dovršeno sliko križanega. Izvrstno jo je bil pogodil, predvsem pa ono bolešno potezo na Kristusovem obrazu. Dovršeno delo mu vedno bolj ugaja. Le ona poteza na obrazu. Ta ga nekako vznemirja; njegovo mehko čuteče srce se kiči pod vplivom tega pogleda, teh oči. Hipoma se spomni svojih prejšnjih let, svoje matere, v duši se vrši preobrat in rene misli se porajajo. Vrača se k njemu, ki ga je bil že zdavnaj zapustil. Tudi ta črtica I. Mohorova je pisana s hvalevredno preciznosijo.

Kot chef-d'œuvre sledi na koncu „dramatični prizori“ iz peresa g. A. Orehka. Po pravici je nazval g. Orehek svoje delo „prizore“, kajti višjega smotra tudi ni hotel doseči. Snov je vzeta iz dijaškega življenja in nam predstavlja enega izmed onih majhnih taborov, ki so se vršili, še ni dolgo tega — deloma se vrše tudi še sedaj — po Slovenskem, kjer je bilo le mogoče brez posebnega truda zbobnati peščico srednje- ali visokošolcev. Le škoda, da se vrši glavna stvar, zborovanje izven kulis, sicer bi mogli še bolj občudovati tehniko g. Orehka. Kakor kaže skušnja, zahteva igra izvežbanih igralcev. Da pa ima na odru lahko popolen uspeh, se je pokazalo letošnje počitnice na Jesenicah, kjer je občinstvo z velikanskim zanimanjem zasledovalo predstavo, vkljub temu, da so nekatera mesta pisana tako, da zahtevajo precej izobraženega občinstva. Mislimo pa, da bi se dali nekateri odstavki izpremeniti, nekatere tujke brez škode opustiti, dijaški okrajšati, potem pa bi bila igra gotovo nad vse primerna za dijaške odre, zlasti o počitnicah. Tako pristne slike dijaškega življenja smo doslej pogrešali. Dejanje, kolikor se ga sploh more tako imenovati, se razvija neprisljano. Značaji so po večini dobro pogojeni. Poljak, Anton, Janko so takorekoč živi odtisi resničnih oseb. A kdor igra ulogi Martina in Milana, mora zelo poziti, da ne pretirava. Značaj Mane, Poljakove žene, je bilo jako težko narisati. Deloma se je to g. Orehku posrečilo, deloma tudi ne. Ljubezen Mane, do sina Antona ne bi mogla biti bolje narisana. Ostreje vidi mati kot oče. Pozna sicer vse slabosti sinove, o katerih se začenja Poljaku še le sanjati, a ona ga ljubi, ljubi tako kot le more ljubiti mati svojega sina. Vendar slovenska (zlasti gorenjska) mati ne izraža te ljubezni v besedah posebno pa ne v takih kot jih beremo v VIII. prizoru; ona prosi Boga, da obvaruje sima vseh nadlog in skušnjav, moli zanj neprestano očenaš

za očenašem ali tako nikdar ne govori kot v omenjenem prizoru. V obče pa dela to najnovejše delo čast pisatelju.

Ko končamo, moramo še omeniti, da ima zbornik zelo prikupno obliko. Človeka le moti na nekterih krajih nedosledna izvedba pravopisa. Navajati dotična mesta se nam zdi nepotrebno, saj radi teh nedostatkov knjiga ne izgubi bistveno na vrednosti pri onih, ki jo bodo čitali iz pravega namena. Slovensko dijaštvo, zlasti dijaki višjih razredov, pa naj pridno sežejo po tej lepi knjigi. Bog daj, da bi obrodila lepega sadu in da bi se izpolnile želje, ki jih goje slovenski bogoslovci in ki so jih izrazili v uvodu, akoprav dvomimo, da bi knjiga našla bralcev med vrstami onih, ki principijelno niti Katoliškega Obzorika ne primejo v roke.

Dopisi iz dijaških krogov.

Vesti iz graških akademičnih krogov. V Triglavu še vedno poka in zmrzuje bolj in bolj. Na prvem občnem zboru v zimskem tečaju so pri novih volitvah v odbor prišli z veliko težavo in samozatajevalnim trudom do izvolitve novega predsednika, dalje pa — niso mogli, menda zato, ker je med tem časom že sneg zapadel vse druge Triglavove vrhove. Zima je zima v in na Triglavu.

Novoustanovljeno društvo Tabor nima ne načel ne programa. Kar ima dobrega, si je izposodilo od Danice in Zarje. Vero je seveda verno izpustilo, no pa saj je — narodno-radikalno društvo.

Profesorji na graški univerzi so skoro vsi brez izjeme strastni nemški nacionalci. Zadnje dni so pri predavanjih nehote udarjali po Slovanih posebno — Slovencih in Lahih. Zelo je dijaštvo radovedno, kaj bo rektorat v-učilišča ukrenil glede nenemških napisov. Slovencem v prilog gotovo ne, saj človek res ne ve, kdo bolj sovraši Slovence ali nemškonacionalni profesorji ali burši. Slovensko vseučilišče v Ljubljani bi vsaj profesorje nekoliko izpametovalo, ker bi potem imeli večkrat prazne klopi pred seboj!

Pri tej priliki moramo tudi omeniti postopanje „narodno-radikalnega“ Tabora, ki se je tu prvič pokazal v prav čudni luči. Ker so namreč burši pomazali deske slovanskih akad. društev (od slovenskih društev desko Triglava, kajti Zarja vkljub opetovanim prošnjam od nacionalnega rektorata še ni dosegla te pravice), bilo je pričakovati, da bodo vsa slovanska, zlasti še slovenska akademična društva enotno nastopila proti temu nasilstvu, saj tu se ne gre za pravice euega društva, ampak za princip, za narodne pravice. Žalibog, je moralo tukaj napraviti izjemo društvo, od katerega je bilo to pač najmanj pričakovati, ker nosi na svojem praporu za Slovence res pomenljivo ime: Tabor. Tem možem ni hotelo iti v glavo, da se gre tu za narodne pravice in ako si

kakega Taborita hrabil in navduševal: »Slovinci, zganimo se, slovesno kot en mož manifestirajmo za slovensko stvar, sedaj je prilika nastopiti za slovensko vseučilišče v Ljubljani!« tedaj so ti odgovarjali: »Zakaj bom skakal v vodo za Triglavane, saj jaz nisem ničesar izgubil.« Tako govore pri nas možje, ki imajo dovolj drzno čelo nazivati se narodno-radikalne. Na taborih so naši predniki branili svoji svetinji: vero in narodnost, ti laži-taboriti pa izpodkopavajo prvo in ne ščitijo druge. Ti možje so res v toliko narodno-radikalni, da jih je treba s korenino izrjavati iz naroda. Naj bi vsaj ta dogodek štajerskim dijakom, ki tega postopanja gotovo ne morejo odobravati, odprli oči, da bodo izpregledali kam jih vede struja, katere glasilo »Omladina« si je baje stavilo nalogo z vsemi sredstvi nastopiti proti neznačajnosti v slovenskem dijaštvu. Da, da, kakor kaže ta dogodek in še par družih v zadnjem času (prim. naš odgovor na platnicah!), se je ta bolezen neznačajnost zelo zelo zajedla v liberalno dijaštvo. »Omladina« že ve, kje jo čevelj žuli. Zato ji pa želimo mnogo mnogo uspeha pri tej »anketi«.

Občna želja med tukajšnim slovanskim dijaštvom je, da bi prišli dunajski Slovani in to posebno slovenski dijaki in kolikor mogoče tudi Hrvatje, Srbi in ostali Slovani vsaj za en tečaj ali dva v Gradec študirat, da bi tako imeli večino na vseučilišču. Marsikatero pravico bi si potem lahko priborili, ki je sedaj ne moremo. To velja zlasti Slovincem, ki graško vseučilišče povsem preziramo, vkljub temu, da imamo tam vso pravico zahtevati, da se stare naše pravice, ki smo jih nekdanj uživali, obnovi. To pa se da le doseči, če je mnogo slušateljev Slovencev. Le na graškem vseučilišču bi se dala započeti uspešnejša akcija za slovensko vseučilišče. Slovenski dijaki, zlasti bodoči abiturijenti, uvažujte to!

Glasnik.

Naša društva. Društveno življenje v „Zarji“, ki je ta tečaj nepričakovano narasla, je letos jako živahno, posebno še na znanstvenem polju. Društvo je do srede novembra priredilo tri predavanja in sicer:

26. X. je tov. iur. Pogačnik predaval o delavski politiki.

10. XI. tov. iur. Pengov o zadružništvu.

16. XI. tov. phil. Rožič o otroški duši.

Vsa tri predavanja so se izbornobnesla. Poleg tega je priredilo društvo tri popoldanske skupne izlete v okolico ter ustanovilo literarno-časnikarski klub.

Nič manj živahno ni življenje v Danici. Izmed predavanj omenjamo sledeči:

15. XI. je tov. phil. L. Lenard o Nestorjevi kroniki in postanku ruske države.

29. XI. tov. phil. Iv. Dolencec o Divjem lovcu in narodni igri Mlinar in njegova hči.

Društvo je oskrbelo svojim članom pouk rusčine, ki jo poučuje g. A. N. Lebedinsky, privatni učitelj pri ruskem poslanilstvu na Dunaju. Pouka se udeležuje nad 20 rednih članov.

Društvo je sklenilo prirediti po novem letu sijajno slavnost v proslavo šestdesetletnice našega pesnika S. Gregorčiča.

Danica in Zarja štejeta sedaj skupaj okoli 60 rednih članov.

Javno predavanje. V sredo dne 15. novembra t. l. je predaval v „Sloven. kršč. soc. zvezi“ član Danice stud. iur. Fran Kremžar o pomenu in potrebi slovenskega vseučilišča. Udeležba od strani delavcev je bila velika. Z ozirom na zadnje dogodke bi bilo želeti, da se priredi še več podobnih predavanj, zlasti po deželi. Narodno-radikalno dijaštvo kaže tukaj skrajno malomarnost. (Prim. str. 49).

Petdesetletni jubilej proglasitve dogme o brezmadežnem spočetju Matere Božje je praznovala Danica skupno s Slov. kat. izobraževalnim društvom „Stražo“ 11. grudnia t. l. v cerkvi sv. Antona na Dunaju (XV. okr.) s slovesno slovensko službo božjo. Udeležba od strani dijaštva in dunajskih Slovencev je bila velika, saj je splošno znano, kako močno časti slovensko ljudstvo Mater Božjo.

Kranjski deželni odbor je že precej let sem plačeval vstopnino ubožnim dijakom iz Kranjskega za: Verein zur Pflege kranker Studierender na Dunaju. To je bila za slovenske dijake velika dobrota, ker je bil tako vsak, tudi najrevnejši preskrbljen v slučaju bolezni. Zadnji dve leti pa menda odbor ni redno plačal obljubljenih svote, in radi tega tudi ni vodstvo društva hotelo več vsprejemati kranjskih dijakov, ako niso plačali takoj članarine. Kaj je vzrok temu postopanju deželnega odbora, ne vemo. Oficijelno podpore ni odpovedal, plačati se pa tudi braui. Naj ra-

zume to, kdor more. Govori se, da so krivi nekateri premožnejši dijaki, ki so se tudi po-luževali te dobrote, vkljub temu, da bi lahko sami plačali vstopnino. Ako je to res, naj odredi deželni odbor, da se mu pošljejo ubožna spričevala petentov, da more razvideti njih potrebnost, to pa toliko preje, da bodo prošnje pravočasno rešene. Želja dijaštva je, da bi deželni odbor to stvar uredil, da ne bo drugo leto zopet zmešnjav kakor letos, radi katerih marsikak dijak zamudi termin vpisati se v društvo, kar je zanj, ako zboli, velika nesreča. Upamo, da ta prošnja ne bo zaman.

Akademija. Ustanovilo se je novo društvo, ki ima kakor „Prosveta“ namen prirejati predavanja med narodom ter tako pripravljati pot slovenskemu vsučilišču. Osnovali so jo mladi ljudje, kakor trdi g. Dermota v Omladini in, nehote nam prihaja vprašanje, kako to, da so ti „mladi ljudje“ čutili potrebo ustanoviti novo društvo s približno istimi nameni? Mari so čutili, da „Prosveta“ in nje predavanja ne vlečejo?

Toda to je končno vse eno. Glavna stvar je društvo samo in če si je stavilo tako lep namen kot je pripravljati z znanstvenim delovanjem pot do ustanovitve slovenskega vsučilišča, ga pač ni dobromislečega človeka, ki bi ne pozdravil z veseljem njene ustanovitve.

Drugo vprašanje pa je, kako pot bo hodilo novo društvo. Naj se nam nikar ne očita, da mi drugače gotovo ne bi bili zadovoljni z njim, kakor če bi naravnost „trobilo v naš rog.“ O ne, mi dobro vemo, da je nemogoče, da bi bili tudi v znanstvenem vprašanju vsi enakih misli, niti nismo tako najivni, da bi ne pripoznavali te resnice, da mora

društvo, ki si je stavilo tako veliko nalogo, reprezentovati znanstveno delovanje celotnega naroda. Kakor hitro pa je društvo tako ustrojeno, da je v njem gospodarica samo ena struja in naj se tudi imenuje „mlada slovenska“ ali kako drugače, je to izključeno, ker bi bili tako tudi mnogi delavni možje nasprotnih strank ali starejšega razvoja izločeni od delovanja, kar društvu gotovo ne bi bilo v korist z ozirom na lepo nalogo, ki si jo je stavilo. Mi se tukaj le tega bojimo, kajti, če se to zgodi, društvo do zaželjenega hvale vrednega cilja — ne bo prišlo. „Mlada slovenska.“ — Prosvetaše po večini seveda ne štejemo sem, in mislimo, da bo treba nekoč pojasniti, kaj je pod to lepo besedo umevati, ker se nam zdi, da gotovi krogi o njej nimajo pravega pojma — bi sama gotovo ne imela toliko moči, da bi kaj res trajno uspešnega ustvarila. Sicer pa počakajmo! Kaka bo „Akademija“, ali bo delala čast temu lepemu imenu ali bo samo potvra akademije, to je odvisno od njenih ustanoviteljev. Ti naj gledajo.

Naše mnenje je, da pot, po kateri nam-rava iti, kolikor smo iz njenih sedanjih objav mogli spoznati, ni taka, da bi peljala do cilja. Je pa še čas, da se spremeni. Naj bi nekateri ljudje, ki jim je res mar narodni napredek, uvideli, da slepo skozi zid ne gre, da je treba tudi nasprotniku priznati, kar ima dobrega. Tega pa pri naših „mladih“ ni, vkljub vsemu hvalisanju svoje objektivnosti.

Zato pa menimo, da bi morali vodstvo Akademije imeti v roki zreli možje, ki znajo naše kulturne razmere soditi brez strasti, ki bi skrbeli za to, da bo društveno delovanje vzvišenemu imenu primerno. Potem bi naš narod imel od nje kaj koristi, če bi je tudi ne vodili — sovraženi „klerikalci.“ M.

L i s t e k.

Vseučiliško vprašanje. V Pragi izhajajoči list „Politik“ je prinesel v številki z dne 27. XI. 1904 uvoden članek, ki se peča z našim vseučiliškim vprašanjem. Člankar priporoča, naj bi se v Trstu ustanovilo slovensko in italijansko vseučilišče. To vprašanje je sedaj stopilo v jako važen stadij, kajti z ozirom na zadnje dogodke ni izključeno, da bi ne dobili kdaj Italijani večine za svojo zahtevo, vkljub temu da Nemcem ne bo šlo posebno v slast glasovati za italijansko vseučilišče v Trstu. Vendar pri nas je vse mogoče.

Stališče večine jugoslovanskih poslancev je za slovensko vseučilišče v Ljubljani. Za utrakvistično v Trstu pa se v nemajo zlasti nekateri hrvaški poslanci. Tako torej niti o tem važnem vprašanju nismo edini. Če pa je to nam v korist, o tem naj sodijo drugi.

Glede te zadeve smo že lansko leto označili stališče katoliško-narodnega dijaštva, ter obenem izrekli željo, naj bi kdo, ki čuti zmožnosti, to vprašanje temeljito preučil, da bi se vendar enkrat mogli zediniti. Ako bomo pa mešetarili kakor doslej, je naravnost izključeno, da bi kaj dosegli, tudi pri inače ugodnih razmerah. Eno ali drugo misel je treba opustiti.

Kakor smo zvedeli, je poklical v ponedeljek 5. t. m. ministerski predsednik dr. pl. Körber k sebi poslanca Fr. Šukljeta ter ga vprašal, kaj je pravzaprav zahteva Slovencev. Ker ni bil pooblaščen od kluba in torej ni mogel podati očeijelne izjave, je odgovoril le za svojo osebo in izrazil najskromnejšo željo, rekoč: „Ekscelenca, dajte nam pravno fakulteto v Ljubljani!“ Na to se je prijel dr. Körber za glavo in vzkliknil: „To ni mogoče“. Torej niti pravne fakultete ni vlada voljna dati. To govori dovolj, kaj imamo pričakovati glede našega vseučilišča. Priobčili pa smo to notico za to, ker je med slovenskim dijaštvom močno razširjeno mnenje, ki smo ga čuli celo iz ust onih, ki se štejejo za voditelje narodno-radikalnega dijaštva, da

vlada pošilja nekatere mlade slovenske može v tujino, da se bodo izobrazili za bodoče docente na ljubljanskem vseučilišču, ter da tako pripravljajo polagoma pot za naše zahteve. To pa da mora ostati tajno, ker sicer bi Nemci vzdignili takoj velikanski halo. Ker se nam to nikdar ni zdelo prav verjetno, smo se obrnili direktno do nekoga poslanca, ki je o tem dobro poučen, in on je odgovoril: „To je popolnoma izmišljeno, kajti vlada do danes za naše vseučilišče ni zmignila niti z mezincem“. To so bile njegove besede, ki se pač povsem ujemajo z odurnim odgovorom dr. Körberja. Mi to priobčujemo brez komentarja. Slovensko lahkoverno dijaštvo pa naj si zapiše te besede za ušesa, in naj ne pusti, da bi ga nekateri nepremišljeni optimisti pri tako važni zadevi „farbali“, kot se je to doslej godilo. Sedaj vemo, pri čem da smo, torej —?

Naše javno vprašanje glede Vseučiliškega odseka v zadnji številki je vzbudilo v naših dveh ljubljanskih dnevnikih malo polemiko, iz katere smo posneli samo to, da Vseučiliški odsek res—nič ne dela. Naše skromno mnenje je, naj se odsek ali razide, ali pa naj začne delati, kajti čemu neki vleči za nos slovensko javnost.

Pri tej priložnosti pa smo se spomnili, da obstoja tudi med dijaštvom vseučiliški odsek, v katerem se nahajajo zadnji čas samo narodno-radikalni dijaki, in o katerem že dolgo nič ni bilo slišati. Ja, ali tudi ta spi? To vendar ni mogoče, če ga imajo tako narodni ljudje v roki.

„Leonova družba“ je sestavila odbor, ki bo prirejal najboljše domače in tuje leposlovne spise za naše slovenske ljudske knjižnice. To je bilo že davno potreba. Kajti predvsem nam manjka doslej primernih knjig za ljudstvo. Knjižnic imamo dovolj. Ako bi le te dobro delale. Sploh se nam zdi, da smo na to stran obračali doslej premalo pozornosti. Zlasti naša izobraževalna društva bi morala pred vsem skrbeti za dobro knjižnico. Ako te ni, je na,

ravnost nemogoče, da bi društvo vršilo svojo nalogo. Posebno slovenskih dijaki naj bi skrbeli za to, da se izpopolnijo knjižnice, ki se nahajajo v njihovem kraju. Tukaj lahko veliko store, posebno o počitnicah. Ukrep „Leonove družbe“, ki si je tudi sicer pridobila mnogo zaslug, s tem da je začela izdajati obširno delo: „Viri za slovensko zgodovino“, je v tem smislu velikega pomena.

Zgodovinarjem. Na graški univerzi je na modroslovnem oddelku in to posebno pri zgodovinarjih letos tak naval, da je profesor občne zgodovine dr. Joh. Loserth posvetil svojim poslušalcem v začetku predavanj govor, v katerem jih je resno svaril, da naj raje kaj drugega študirajo kot zgodovino. Rekel je, da je sedaj najboljšje študirati pravoslovje ali pa zdravništvo. Svojo moralno pridigo je zaključil: *discite moniti!* To velja posebno Slovincem. Tudi slovenskih akademikov se je poprijela manija do zgodovine. Samo v Gradcu je osem Slovincem zgodovinarjev, dočim jih je na Dunaju okoli dvajset.

Poljudna vseučiliška predavanja za graške Slovence se bodo menda v kratkem pričela. Sodelovali bodo naslednji gg. profesorji: dr. Štrekelj, dr. Murko, dr. Kaspret, dr. Gumplovicz in dr. Sagadin. To vest moremo le z veseljem pozdraviti. Nemški profesorji že zdavnaj tako delajo. „Omladina“ pravi, da je ta predavanja „Tabor“ organizoval. Zelo dvomim, koliko je na tem resnice. Mari je bilo za to treba čakati ustanovitve „Tabora“, da so narodni radikalc, ki so prej čisto „komot“ živeli v Triglavu, prišli do spoznanja, da bi bila vseučiliška predavanja za graške Slovence potrebna? Zato smo prepričani, da je tu iskati zaslug vse drugje kot pa v „Taboru.“

Ko smo že pri vseučiliških predavanjih, bodi nam dovoljeno opozoriti merodajne kroge, ali bi ne kazalo v Ljubljani o počitnicah prirediti taka predavanja? Toda o tem morebiti več prihodnjic.

Podporno društvo za slov. visokošolce v Pragi je tekom letošnjega leta razdelilo denarne podpore in posojil — 1138 K — in 1065 obednic v vrednosti 553 K 80 h. Podpirancev je bilo vsak mesec 7—14; po štu-

dijah je bilo 7 pravnikov, 6 modroslovcev 4 slikarji, 4 tehniki; po kronovinah: 10 Kranjcev, 5 Primorcev, 4 Štajerci, 1 Korešec. Kakor kaže to poročilo, pač slovenskim dijakom, kar se tiče podpor, v Pragi ne cveto rožice.

Urbasova zapuščina. Dobili smo v roko še več spisov pokojnega Urbasa, ki jih bomo letos v „Zori“ objavljali. Spisi so krajšega obsega, vendar pisani tako ljubko in v tako pristno narodnem jedratem slogu, kakor ga je imel samo Urbas. Upamo, da bodo naši čitatelji z veseljem čitali te spise, ki kažejo, da je bil Urbas pisatelj, ki je dasi mlad, vendar pokazal izredne pisateljske zmožnosti. Sicer pa bodo čitatelji sodili sami.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani vsem rodoljubom. „Mal položi dar — Domu na altar“ je bilo vedno vodilno geslo naše družbe, kadar se je šlo za to, obremeniti slovensko javnost s kakim novim davkom v prid prepotrebne družbine blagajne. — „Mal položi dar — Domu na altar“ je bila vedno vodilna misel družbinemu vodstvu, kadar je hotelo odpreti družbini blagajni vir novih dohodkov. Prav to geslo je pa tudi vodilo družbino vodstvo v njega 155. seji z dne 12. oktobra 1904. Povodom sklepa v tej seji se „Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“ oglašča danes pri slavnih uredništvih in društvih, pri vseh rodoljubnih Slovenkah in domorodnih Slovencih. A danes ne zahteva nikarih novih denarnih prispevkov, ali novih narodnih davkov. Prosi le, da ji vsakdo izmed njenih dobrotnikov prepusti to, kar premnogi izmed njih, kakor uerabljivo vržejo od sebe. Neštete so v posesti slovenskega naroda se nahajajoče rabljene poštné znamke. Le malokdo se ukvarja s tem, da jih zbira in ureja — večina jih zametuje. Ako bi pa ves slovenski narod vse te v njega posesti se nahajajoče rabljene poštné znamke podaril naši družbi, bila bi to nova in znatna podpora družbini blagajni. Vsaka pošiljatev takih znamk nam dobro dojde, za vsako pošiljatev bode me hvaležni, naj bodo že urejene ali tudi neurejene zbirke

inozemskih ali domačih rabljenih poštних znamk. Nikdo Vas, Slovenke in Slovenci, naj torej odslej ne od stranjuje rabljenih poštних znamk. Če jih pridno nabira, ohranjuje in nam daruje, zagotovi si hvaležnost podpisanega vodstva in podpirane slovenske dece. — Vodstvo družbe sv. Cirila in Methoda v Ljubljani. — Znamke naj se pošiljajo naravnost na naslov: „Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda“ v Ljubljani.

Opomba. Porabne so le cele zalepke in cele dopisnice s popolnim besedilom, posebno ako so starejšega datuma. Izrecno povdarjamo, da znamk, če so samo izrezane iz dopisnic in zalepk, ne moremo rabiti. Nabiratelji naj znamk ne odlepljajo, nego izrezavajo s papirjem vred, na katerem so prilepljene in nam tako upošiljajo, ker le take znamke je mogoče družbi razpečati. Imena darovalcev in število vposlanih znamk se bodo objavila svoječasno. Upamo, da bo čitati med njimi mnogo vrlih slovenskih dijakov, ki imajo tu odprto tako lepo polje drobnega narodnega dela.

Jugoslovanski kongres v Belgradu se je kaj lepo izvršil. Njegov pomen obstoja v tem, da je prvič slovesno manifestoval kulturno vzajemnost jugoslovanskih „narodov“. To utegne postati za bodoči razvoj našega naroda prevelikega pomena. Naša slovenska kultura je povsem germanizirana. Nemški je duh, ki preveva vse naše življenje in mišljenje. In le s tem, da se zatečemo k našim bratom — to ni fraza — na jug, moremo najti pot, po kateri nam bo mogoče polagoma znebiti se nemškega kulturnega vpliva. Na Srbe in Hrvate nas ne veže samo enaka usoda in soroden jezik, marveč sorodnost značaja, kulturnih teženj, ustvarjajoče sile. Skupne so nam vse one lastnosti, ki so zmožne, kadar postanejo vir njim primerne delavnosti, t. j. kadar dobijo stvarjajočo moč, ustvariti eno kulturo.

To pa je tudi edina pot, ki nas silno počasi sicer vendar, to stoji trdno, sigurno vede do političnega združenja. To je naš cilj in naš spas.

Zgodovina narodova se ne meri kakor zgodovina posameznega človeka od dne do dne, od leta do leta; tu moramo imeti stoletja pred očmi. Kar delamo mi, to bodo želi naši — zanamci in z njimi naš narod, ki bo živel in imel tako bodočnost, kakor jo bomo ustvarili mi. Ta zavest naj nas vodi pri našem delovanju.

Jugoslovanski kongres je začel roditi sadove. Skromni so sicer še sedaj: Ali pa niso dovolj veliki po toliki dobi brezdelnih Fraz? Sklenilo se je izdati jugoslovanski almanah, pri katerem bodo sodelovali odlični naši deavci na kulturnem polju. Oddelek, namenjen našemu narodu, ima podajati resnično sliko naših kulturnih razmer. Vodilni možje naj skrbje za to, da ne bodo tukaj prišli do moči elementje, ki imajo o naši kulturi kaj posebne pojme. To bi tudi mi naročali srbskemu odboru, če mu je kaj na tem, da dobi jasno kulturno sliko našega življenja.

Drugi uspeh pa je ta, da so se naši umetniki med seboj spoznali v skupni razstavi. In to ni malenkost. Saj edino, kar priča o našem kulturnem življenju je — naša umetnost. Ta zadnji čas ni več pastorka, kot mlado čilo dekle je stopila že na par razstavah pred javnost in vzbudila, ako ne občudovanja vsaj priznanje. To je tudi nekaj. Tembolj pa moramo želeti, da se pri tem hitrem razvoju poglobi v našo jugoslovansko dušo, da izgubi nemški vpliv, ki ga pri naših umetnikih le preveč zapušča — nemška šola. In to je pač najlažje v opočevanju z jugoslovanskimi umetniki. V izmenjavanju misli in načina izražanja obstoja napredek, ki pelje naproti do ene jugoslovanske umetnosti.

Tudi s tega stališča je shod v Belgradu velikega pomena. Da bi rodil res mnogo uspehov!

M.

Dijaška priloga.

G. Milko Miljutin:

Tudi mimo Vas je šla ona tajna, nepojmljiva uganka, ona nežna bol, ki se dotakne tako neopaženo človeškega srca in vzbudi v njem nemir in brepenenje — uganili ste, kaj mislimo. Ob takih prilikah je pač neizogibno, da bi človek ne pesnil. To ste torej storili in nobeden Vam ne bo zameril, saj vemo, kaj je polno, pesniki pravijo pa njihovo „bolno“ srce . . .

Nam ste poslali kosček te Muze, da ga objavimo. Kakor radi bi to storili, tega vendar ne smemo. Zato se boste zadovoljili, če se vsaj tu malo pomudimo ob pramenčkih Vaše mlade boginje.

Pod skromnimi naslovi „pesem, pesmica“ se sicer skrivajo pri velikih pesnikih najlepši biseri, žalibog ste Vi izjema; novega poveste zelo malo, zanimivega še manj, pesniškega pa celo nič. Pa že oblika ni lepa, prav nič zvenečega nima na sebi. Človek dobi vtis, kakor bi čital refren kake obskurne popevke: ti drajla li, ti drajla lom . . . Dobro je na pesmi gotovo le to, da je kratka, kar druga že ni več. Sicer pa spadate skupaj: Tu sedi on pod lipo in ptica mu poje, da misli nekdo v tujini nanj. Tam neguje deklica cvetje in ga nagovarja, naj cvete „še mesca dva, še dneva dva“ „da se povrne dragi ji, ki ga srce želi“, ali „da on se pripelja, ki težko čaka ga“. In konec: „če ne ovenejo, če pride, povije šop in ga dragemu brezusmiljeno „prišije“ na prsi. Jeli to res pesniško?

Da pa ne boste užaljeni objavimo tretjo kar celo. Naj jo čitatelji sami sodijo:

Evo je:

Vsi pravijo: to mi zate,
da pel bi take pesmice,
da v njih bi jokal, zdihoval
in polni duši duška dal.

Jaz pravim pa: kar drugim je
zvesto prijatelja srce, —
to meni brez prijatelja
je solza, vzdih in pesmica.

V tej pesmi ste vsaj čutili nekako, kako se take vrste pesmi — zapišejo. Stem pa še ni rečeno, da je pesem dobra.

Četrta je neznatna, naravnost banalna po malenkosti vsebine. Odlikuje se samo po onih floskulih „rožice, sapice, ptičice i. t. d.“ Kako mnenje naj imamo o takih pesmih — si lahko predstavite.

Kakor vidimo iz celote, se niste mnogo mučili s temi „cveti“; to je ravno, kar nas tolaži, da je v Vas čut za poezijo, bodo pa Vaši verzi kdaj „imenitni“ — o tem nočemo „razmotrivati“.

Listnica uredništva.

Danmir: Pride v prih. številki. *Emil Fanič*: Pride tudi še na vrsto. Prosimo potrpljenja. *F. K. v. G.*: Tvoji želji ustrežemo. *Goričanom*: Kako to da ni nobenega odgovora? Hola, zdravite se! *G. Vl. K. v. L.*: Vi si želite v „Zori“ več znanstvenih spisov. Kolikor bo le mogoče, bomo skušali ustreči Vaše želji. Par krajših bomo gotovo priobčili. Ta nam sežite kaj pod ramo! Daljših znanstvenih spisov imamo več, pa kaj ko ne moremo shajati s prostorom; zato so nam krajši mnogo boljše došli. *G. V. R. v. S.*: Oprostite prosimo, nemogoče. Tacih stvari imamo čez glavo. Vsaj za sedaj ne; če mogoče pozneje. Morebiti pride še čas, ko bo vsa stvar bolj à jour, kot pa je sedaj! Sicer pa zdravi! *Dopisniku radi Urbasovih spisov* v Lj.: Prosimo, kmalu! *G. Jason Saviljev*: Kritiko v prilogi prih. številke. *G. Ogrimović*: Prejeli. Hvala!

Pozor! Gospode dopisnike prosimo, naj napišejo svoje rokopise, kolikor le mogoče različno, ker sicer stavci, ki ne razumejo jezika, nikakor ne morejo rokopisa staviti. Sploh se v bodoče na slabo pisane rokopise ne bomo mogli vedno ozirati. To naj gg. dopisniki upoštevajo. Čitatelje „Zore“ pa prosimo, naj nam tiskovne pogrške, blagohotno oprostite, ker vkljub vsej pazljivosti, jih ni mogoče vseh odstraniti. Živeli v novem letu!